

Sağlık Yönetimi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi: Bir Alan Araştırması

Determining the Level of Proficiency of Healthcare Management Students: A Field Study

Selma SÖYÜK^a İbrahim GÜN^b

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi bölümünü lisans öğrencilerinin staja çıktıkları kurumlardaki birim yöneticileri tarafından yapılan değerlendirme sonucunda yeterliliklerinin ne düzeyde olduklarını ortaya koymaktır. Çalışma birim yöneticileri bazında yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde anketi cevaplayan birim yöneticilerine ait demografik bilgiler yer alırken, ikinci bölümde yöneticilerin stajyer öğrenciler hakkındaki görüşlerini belirten ölçeğe yer verilmiştir. Araştırma, gerekli izinler alındıktan sonra Ekim-Şubat 2016 tarihleri arasında İstanbul'da sağlık yönetimi öğrencilerinin staja çıkmış oldukları hastaneler arasından çalışmaya katılmayı kabul eden 11 hastanede uygulanmıştır. Veriler SPSS 20.0 Programı ile analiz edilmiştir. **Bulgular:** Araştırmaya 11 farklı hastaneden (32-Kamu; 19- Özel) 51 birim yöneticisi katılmıştır. Çalışmaya katılanların demografik özelliklerine baktığımızda; katılanların 26 (%51)'sı kadın, 25 (%49)'i erkektir. Ankete katılanların çoğu 32-40 yaş aralığındadır. Stajyer seçimine dikkat edilmesi gereken kriterlere baktığımızda %20,48 ile eğitim olduğu saptanmıştır. Staj dönemi en çok yaşanan sorunların başında %20,98 ile mesai saatleri olmuştur. İşine özen göstermemeleri gelen cevapların %11,11'ini oluştururken; öğrencilerin bilgi yetersizliği olduğu cevapların %9,87'sinde belirtilmiştir. Stajyer öğrenciler hakkındaki düşüncelerin ortalama puanı $2,28 \pm 0,69$ olarak tespit edilmiştir. **Sonuç:** Kurumdaki yöneticiler, ölçek puan aralığından da anlaşıldığı üzere (1,81-2,60=iyi) genel anlamda stajyer öğrencilerden memnundur ($2,28 \pm 0,69$). Kurumlar stajyer öğrenci alımlarında en çok eğitim düzeyine önem verirken, stajyer öğrencilerle en çok mesai kavramına uyum konusunda sorun yaşamaktadırlar. Çalışma sonucunda öğrencilerin teoride aldıkları bilgilerin uygulama aşamasında iş gerekliliklerine göre kullanılmasının öğrenciler hakkındaki genel memnuniyet düzeyi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık yönetimi, sağlık yönetimi stajı, staj sorunları, stajların değerlendirilmesi

ABSTRACT Purpose: The aim of this study is to determine level of competence of students who studying healthcare management by functional managers of health institutions where they are undergoing training. The study is conducted on the basis of functional managers. **Methods:** Questionnaire form which consists of two parts is being used in this study. In the first section, demographic questions has been asked to the functional managers and in the second part a scale which measures proficiency of students. After we got permissions from institutions that are voluntary to attend this research in İstanbul, the study has been conducted in 11 hospitals between October 2015 and February 2016. Collected data has been analyzed by using SPSS 20.00. **Results:** 51 functional manager has joined this research from 11 different hospitals (32 public, 19 private). When we analyze demographic characteristics of participants, it has been understood that 26 (51%) people are women whereas 25 of them (49%) are consist from man. Majority of participants age changes between 32-40. In choosing process of trainer, managers indicate that, they were paying attention 20,48% education level which is the most important criteria for them. Problems that managers are facing during the internship with students consist of adaptation of working hours (20,98%), not care two hoots (11.11%), lack of information (9,87%). Mean score of students has been determined $2,28 \pm 0,69$. **Conclusion:** Functional manager are generally pleased with the proficiency of student ($2,28 \pm 0,69$). According to them the most important criteria while they are choosing trainers is education level of students. The biggest problem that they are facing is adaptation of working

Geliş Tarihi/Received: 14-12-2016/ **Kabul Tarihi/Accepted:**09-05-2017

^a Yrd. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, E-posta: selmasoyuk@hotmail.com

^b Arş. Gör. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, E-posta: ibrahimgun1@gmail.com

Sorumlu yazar /Correspondence: Arş. Gör. İbrahim GÜN, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, E-posta: ibrahimgun1@gmail.com

hours. Theoretical information that students using during their internship is adding additional value to their internship process and enhance the satisfaction level of managers.

Key Words: Healthcare management, healthcare management internship, internship issues, evaluation of internship

Giriş

Sağlık, bir hastalık ya da sakatlığın olmayışı değil aynı zamanda beden ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir.¹ Dünya Sağlık Örgütü'nün yapmış olduğu sağlık tanımlaması gereğince sağlığın yönetilmesinin sadece belirli meslek grupları tarafından değil, multidisipliner olarak yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Örgütsel amaçların örgütsel kaynaklarla başarılmasını sağlayan yönetim kavramı, post modern çağımızda el ucuyla yapılan bir iş olmaktan ziyade profesyoneller tarafından yürütülmesi gereken bir süreçtir.

Hastanelerde talebin ve maliyetinin artması, verimliliğin ve etkinliğin artırılmasını zorunlu hale getirmiştir. Verimliliğin ve etkinliğin artırılmasında en önemli etmenlerinden biri de yönetim alanında uzman sağlık profesyoneli yetiştiren programlardır.² Yükseköğretim kurumlarında, yönetici yetiştirme rolünü üstlenen eğitim programları ülkenin nitelikli yönetici ihtiyacına cevap vermeyi amaçlamaktadır. Sağlık yönetimi lisans ve lisansüstü programları da ülkenin sağlık alanındaki yönetici ihtiyacına cevap verebilmek adına faaliyetlerini sürdüren önemli eğitim programlarıdır.

Sağlık statüsü göstergelerinde son yıllarda meydana gelen iyileşmelerle beraber (bebek ölüm hızının azalması, anne ölüm hızının azalması, ortalama yaşam yılının yükselmesi vb.), ülkelerin sağlık statüsü göstergelerini daha da ileriye götürmeleri her geçen yıl daha da zor bir hal almaktadır.³ Bu da sağlığın yönetimi konusunda uzmanlaşmanın, çalışmalarını daha da ileriye götürecek yetişmiş insan kaynağının gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Günümüzde teknoloji alanında meydana gelen baş döndürücü hızdaki değişim ve gelişim, teknolojiye duyarlı, iletişim becerisi yüksek, yardımsever, kişisel gelişime önem veren ve durumsallık yaklaşımı çerçevesinde meydana gelen olayları analiz etme becerisine sahip nitelikli sağlık personeli ve yönetici ihtiyacını zorunlu kılmıştır. Sağlık yönetimi lisans programları da gereken nitelikli personel ve yönetici ihtiyacını karşılamak adına verdikleri teorik eğitimlere

destek olarak staj uygulamasını zorunlu olarak öğrencilerine sunmaktadır.

Eğitimin temel amacı öğrencilere bilgi transferini başarılı bir şekilde gerçekleştirmektir. Eğitimin bu amacı doğrultusunda staj uygulamalarına da yer verilmektedir.⁴ Staj, kuramsal meslek bilgisine sahip kişilerin, alanlarında aldıkları akademik bilgileri gerçek yaşamda kullanma ve deneme, diğer bir deyişle, edindiği bilgileri yaparak ve yaşayarak davranışa dönüştürme deneyimi biçiminde ifade edilmektedir.⁵ Staj uygulamasının sağladığı bir diğer yarar da Bos ve arkadaşları tarafından "Stajlar bilgiyi farklı konularda iletmeyi sağlar ve bize çeşitli ortamlarda çalışmaya uyum sağlama deneyimini sağlar." şeklinde ifade edilmiştir.⁶

Staj süreci, sağlık yönetimi öğrencilerin eğitim dönemleri içerisinde, iş dünyası ile tanışma aşaması olarak görülmekte ve öğrencilerin kazandıkları bilgileri uygulamaya geçirmelerinin ancak sağlık işletmelerinde staj yapmalarıyla mümkün olabileceği belirtilmektedir.⁷

Öğrencilerin staj uygulamalarından edindikleri faydalar birçok araştırmacı tarafından vurgulanmaktadır.⁸ Örneğin Coco bu faydaları şu şekilde sıralamaktadır.⁹

- Sınıf içi ve uygulamaları ilişkilendirme yeteneği
- Kariyer planlamasında bilgi gelişimi
- Kariyer tutkularını ve ilgi alanlarını netleştirme
- Alana girdiğinde yaşanabilecek şoku azaltma
- Hızlı gelişim.

Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü dördüncü sınıf öğrencileri tarafından yapılan staj programı genel olarak, sağlık işletmelerinin organizasyon yapılarını, idari, mali ve teknik fonksiyonlarının işleyişinin uygulama eğitimini amaçlamaktadır.¹⁰

Öğrencilerin eğitim kurumlarında edindikleri teorik bilgi ve iş yöntemlerini, çalışma yaşamında uygulamaya dökülebilmeleri oldukça önemlidir. Bir yandan teorik bilgi ve pratik becerilerin bütünleşmesi, diğer yandan da

uzmanlaşabilmek için mesleki deneyim kazanmaları açısından staj dönemi, kariyerin önemli bir parçası olarak değerlendirilmektedir.¹¹

Hastanelerin de, toplumun gereksindiği sağlık hizmetlerini karşılamak amacıyla faaliyet gösteren emek-yoğun teknolojiye sahip bir örgüt olduğu göz önüne alındığında belirlenen amaca ulaşmada, hastanenin başarısı ve başarısızlığı personeline bağlıdır. Hastanede görevli birçok meslek grubu vardır. Bu meslek gruplarının hastane amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilmeleri için doğru yönetim ilkeleriyle bir araya getirilmiş olması ve koordine edilmesi gerekmektedir.¹²

Türkiye’de sağlık hizmetleri alanında yönetici gereksiniminin karşılanmasına yönelik olarak ilk yükseköğretim kurumu 1963 yılında Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı (SSYB) tarafından kurulan “Sağlık İdaresi Yüksek Okulu”dur.¹³ 2016 ÖSYS Kontenjan Kılavuzu’na göre sağlık yönetimi alanında Türkiye’de lisans düzeyinde eğitimi veren 51 üniversite bulunmaktadır.¹⁴

Jamison ve Clayton 2016 yılında yapmış oldukları çalışmada, yönetsel anlamda da staj uygulamalarıyla beraber stajyerlerin deneyimlerinin geliştiğini vurgulamışlardır. Stajyerlerinin bu tecrübelerin, gelişim endişeleri çerçevesinde nasıl bir anlam ifade ettiklerinin etkilerini ifade etmiş, yönetici hazırlığı alanındaki araştırmalara katkıda bulunarak katma değer yarattıklarını ifade etmişlerdir.¹⁵

Staj gerek bireysel, gerek profesyonel iş hayatında önemli değişiklikler ve gelişmelere olanak sağlayan uygulama eğitimi olarak karşımıza çıkmaktadır. İş hayatında karşılaşılabilecek birçok olay staj uygulaması sırasında öğrenciler tarafından gözlemlenmekte ve gelişim süresince katma değer yaratmaktadır.¹⁶ Bu çalışma, staja çıkan sağlık yönetimi öğrencilerinin, staj yaptıkları kurumlarda onları yakından tanıma fırsatı bulan birim yöneticileri tarafından değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bir diğer amacı da, stajlarda olan sorunları belirleyerek kurum ve öğrenciler açısından daha sonraki stajların daha verimli geçmesini sağlamaktır.

Gereç ve Yöntemler

Tanımlayıcı türde planlanan bu araştırma, İstanbul’da sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin

staj yaptıkları kurumlardaki birim yöneticileriyle yüz yüze anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Gerekli izinler alındıktan sonra Ekim-Şubat 2015 ayları arasında birim yöneticilerinden randevular alınarak anket formları elden teslim edilmiş ve anket açıklamaları yapılmıştır. Yöneticilerin anketleri yanıtlanması beklenerek geri toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı 3 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmaya katılan yöneticinin demografik bilgilerini değerlendirdiğimiz sorular, ikinci bölümde Dayıoğlu tarafından oluşturulan, staj öğrencilerinin yeterliliğini yöneticiler gözünden ölçen, sorulara yer verilmiştir.¹⁷ Ölçeğe göre belirli aralıklarda değerlendirmeler yapılmıştır. Ortalama sonucu 1,00-1,80 çok iyi, 1,81-2,60 iyi, 2,61-3,40 orta, 3,41-4,20 az, 4,21-5,00 çok az şeklinde değerlendirilmiştir. Son bölümde de sağlık yönetimi alanında uzman kişilerin görüşleri baz alınarak hazırlanan açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Bu sorular da içerik analizine tabi tutularak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın evrenini; İstanbul’da sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin staja çıktıkları kurumlarda (6 kamu hastanesi, 5 özel hastane), çalışmış oldukları birimlerin yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden kurumların birim yöneticilerine anket formu uygulanmıştır.

Araştırma verileri SPSS 20 paket programıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın analiz aşamasında sıklık, aritmetik ortalama, standart sapma ve faktör analizi analizleri kullanılmıştır. Araştırmada kurumlardan izin alma aşamasında etik kurul kararına gerek duyulmadığı ve sosyal bilimler kapsamında tanımlayıcı bir araştırma yürütüldüğünden dolayı etik kurul iznine başvurulmamıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılmayı kabul eden birim yöneticilerinin demografik özellikleri Tablo 1’de belirtilmektedir. Araştırmaya katılan yöneticilerin %23,5’i, 22-31 yaş aralığında, %22’si 32-40 yaş aralığında ve kalan %33,3’ü 41 yaş ve üzerindedir. Araştırmaya destek veren katılımcıların %51’i kadınlardan oluşmaktadır. Çalışılan birimler değerlendirildiğinde katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%54,9; n=28) idari hizmetlerde görev yaptığı anlaşılmaktadır. Araştırma

sonuçlarına göre yöneticilerin büyük kısmı lisans ve lisansüstü eğitim almıştır (%77,5). Birim yöneticilerinin mesleki deneyimleri değerlendirildiğinde 6-10 yıl arası deneyim sahibi olanların birim yöneticilerinin %35,3'ünü oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan birim yöneticilerinin %62,7 kamu kurumunda, %37,3'ü özel kurumlarda yer almaktadır.

Tablo 1: Demografik Özellikler

		n	%
Yaş	22-31 Yaş	12	23,5
	32-40 Yaş	22	43,1
	41 ve üzeri yaş	17	33,3
	Toplam	51	100
Cinsiyet	Kadın	26	51
	Erkek	25	49
	Toplam	51	100
Birim	İdari hizmetler	28	54,9
	Mali işler	15	29,4
	Otelcilik		
	Hizmetleri	3	5,9
	Tıbbi Hizmetler	4	7,8
	Toplam	50	98
	Cevapsız	1	2
	Toplam	51	100
	Lise	3	5,9
	Önlisans	7	13,7
Öğrenim Durumu	Lisans	26	51
	Lisansüstü	14	27,5
	Diğer	1	2
Mesleki Deneyim	Toplam	51	100
	1-5 yıl	9	17,6
	6-10 yıl	18	35,3
	11-15 yıl	8	15,7
	16-20 yıl	7	13,7
	21 yıl ve üzeri	9	17,6
Kurumun Mülkiyeti	Toplam	51	100
	Kamu	32	62,7
	Özel	19	37,3

Araştırma formu, daha önceki çalışmalarda açılımlı faktör analizine tabi tutulmamış ve alt boyutları ortaya konulmamıştır. Bu sebeple; öğrenciler hakkında yöneticilerin verdiği cevaplar değerlendirilirken daha güçlü analizler yapılabilmesi amacıyla faktör analizi uygulamasına gidilmiştir. Verilerin öncelikle faktör analizine uygun olup olmadığını test edilmiştir. Bu bağlamda KMO ve Barlett Testi sonuçları Tablo 2'de gösterilmektedir. KMO

değerinin 0,80 ve 0,90 arasında olması veri setinin faktör analizine iyi derecede uygun olduğunu göstermektedir. Bizim çalışmamızda bu değer 0,88 olarak tespit edilmiştir. Bartlett testi sonuçlarına göre $\alpha=0,000$ olduğu sonucuna ulaşılmış ve gerek veri setinin, gerek örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygun olduğu tespit edilmiştir. Açıklanan toplam varyans ise; %74,81 olarak bulunmuştur.

Tablo 2: KMO ve Barlett's Testi Sonuçları

Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği		
Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği		0,885
Barlett Testi	Ki-Kare	1311,27
	df	351
	Sig.	0,000

Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin dört boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu boyutlar literatürden yararlanarak; işbirliği ve uyum, sorumluluk, yeterlilik ve kişisel gelişim olarak isimlendirilmiştir. İşbirliği ve uyum boyutu 12 ifadeden oluşmakta ve güvenilirlik katsayısı 0,99'dur. Sorumluluk boyutunda 6 ifade yer almaktadır ve güvenilirlik katsayısı 0,93'tür. Yeterlilik katsayısı 6 ifadeden oluşmaktadır ve 0,89 güvenilirlik katsayısına sahiptir. Son olarak kişisel gelişim alt boyutu 3 ifadedir ve güvenilirlik katsayısı 0,74 olarak bulunmuştur.

Anket değerlendirme skalasına göre öğrencilerin aldıkları puanlar incelendiğinde bütün boyutlarda staj yapan sağlık yönetimi öğrencilerinin iyi düzeyde puan aldıkları anlaşılmaktadır (Tablo 4). Öğrenciler; iş birliği ve uyum alt boyutundan $2,13\pm 0,69$; sorumluluk alt boyutundan $2,36\pm 0,83$; yeterlilik alt boyutundan $2,44\pm 0,80$ ve kişisel gelişim alt boyutundan $2,42\pm 0,76$ puan almışlardır.

İşletmenizin Stajyer seçiminde dikkat ettiği en önemli 5 kriter nedir şeklinde sorulan soruya verilen cevaplardan %20,48'i eğitim seviyesi; %14,45'i tutum ve davranışlar olmuştur. Çalışmada dikkat çeken diğer kriterler ise; diksiyon (%13,25), uyumluluk (%9,63) ve anlama becerisi (%7,22) olmuştur. Belirtilen bu 5 kriter tüm cevapların arasında %65,03'lük bir dilimi oluşturmaktadır. Gelen diğer cevaplar arasında ise; kılık-kıyafet, başarı, sorumluluk, disiplin, özen ve dürüstlük gibi kavramlar yer almıştır (Tablo 5).

Sorduğumuz bir diğer açık uçlu soruda “staj döneminde öğrencilerle yaşanan sorunlar”ın

neler olduğunu araştırdık. Bu soruya verilen cevaplar ve gelen cevaplar arasındaki yüzdellik

Tablo 3: Faktör Analizi Sonuçları

Faktörün Adı	Soru İfadesi	Faktör yükü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Cronbach Alfa
İşbirliği ve Uyum	Stajyerlerin araç ve gereçleri usulüne uygun kullanma yeteneği	0,809	25,993	0,995
	Stajyerlerin iş disiplinine ve iş ahlakına özeni	0,778		
	Stajyerlerin konuşma ve davranışlarında özeni	0,725		
	Stajyerlerin malzemeleri israf etmeden kullanma yeteneği	0,666		
	Stajyerlerin kılık-kıyafet ve disiplin uyumu	0,651		
	Stajyerlerin beklenen işi anlama becerisi	0,634		
	Stajyerlerin mesai arkadaşlarına karşı tutum ve davranışları	0,610		
	Stajyerlerin mesai arkadaşları ile uyumu	0,606		
	Stajyerlerin genel değerlendirilmesi	0,603		
	Stajyerlerin işyerine karşı tutum ve davranışları	0,579		
Sorumluluk	Stajyerlerin yeni metotları öğrenme kapasitesi	0,555	21,619	0,935
	Stajyerlerin yeni metot ve yöntemlere uyumu	0,514		
	Stajyerlerin işine karşı tutum ve davranışları	0,752		
	Stajyerlerin işine karşı sorumluluk duygusu	0,726		
	Stajyerlerin işe devam konusunda gösterdiği özen	0,720		
	Stajyerlerin talimatlar konusunda gösterdiği özen	0,661		
	Stajyerlerin mesai saatlerine karşı özeni	0,623		
	Stajyerlerin sorumluluk alma kapasitesi	0,611		
	Stajyerlerin işle ilgili tüm detaylar verilmeksizin yapabilme yeteneği	0,861		
	Stajyerlerin okulda almış oldukları uygulamalı eğitimin yeterliliği	0,719		
Yeterlilik	Stajyerlerin işini denetlenmeden yapabilme yeteneği	0,591	16,313	0,899
	Stajyerlerin işiyle ilgili, sorunların çözümünde göstermiş olduğu özen	0,572		
	Stajyerlerin okulda almış olduğu teorik eğitimin yeterliliği	0,563		
Kişisel Gelişim	Misafirlerinizin stajyerlerden memnuniyet durumu	0,553	10,950	0,74
	Stajyerlerin yabancı dil bilgisinin yeterliliği	0,816		
	Stajyerlerin öğrendikleri uygulama yeteneği	0,675		
	Stajyerlerin işi ile ilgili kendini geliştirme kabiliyeti	0,518		

Tablo 4. Öğrencilerin Puan Ortalamaları

	Ortalama	Standart Sapma
İş birliği ve Uyum	2,13	0,69
Sorumluluk	2,36	0,83
Yeterlilik	2,44	0,80
Kişisel Gelişim	2,42	0,76

dağılımı Tablo 6’da gösterilmektedir. Gelen cevapların %28,98’inde “öğrencilerin mesai

kavramına uyumunda sorunlar” olduğunu göstermektedir. “İşine özen göstermemeleri” gelen cevapların %11,11’ini oluştururken; “öğrencilerin bilgi yetersizliği olduğu” cevapların %9,87’inde belirtilmiştir. Karşılaşılan diğer önemli sorunlar arasında “işe uyumsuzluk” %8,64 iken; “saygı göstermeme” %7,4 olarak tespit edilmiştir. Birim yöneticileri ayrıca “disiplin, devamsızlık, cep telefonuyla meşgul olma, kılık-kıyafet, sigara kullanımı” gibi sorunlar olduğunu da ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Stajyer Seçimi Kriterleri

Stajyer seçiminde dikkat edilmesi gereken kriterler	%
Eğitim Seviyesi	20,48
Tutum ve Davranışlar	14,45
Diksiyon	13,25
Uyumluluk	09,63
Anlama Becerisi	07,22
Toplam	65,03

Tartışma

Son yıllarda sağlık, kaybedildiğinde değeri anlaşılan bir kavram olmaktan çıkmış ve koruyucu sağlık hizmetlerinin daha da popüler hale geldiği bir fenomen olarak dönüşüm sürecine girmiştir. Bu dönüşüm sürecinde hiç şüphesiz ki en büyük sorumluluk paydaşlardan sağlık profesyonellerine bırakılmaktadır. Sağlık sisteminin olmazsa olmaz insan kaynağı olan sağlık profesyonellerini yetiştirmek ülkemizde bilimsel temeller üzerine oturtulmuş olup, ülkemizin kıymetli birçok üniversitesinde gerek lisans düzeyinde gerekse lisansüstü düzeyde çağın gereklerine ayak uyduracak şekilde yürütülmektedir.

Tablo 6: Öğrencilerle Stajda Yaşanan Sorunlar

Staj Döneminde Yaşanan Sorunlar	%
Mesai saatlerine uyumsuzluk	20,98
İşe özen göstermeme	11,11
Bilgi yetersizliği	09,87
İşe uyumsuzluk	08,64
Saygı göstermeme	07,40
Toplam	58,00

Drucker 1980’de “Gelecek on ya da yirmi yıl, yönetim kadrosunun neyi temsil edeceğine ve yönetimin verdiği sözlerin ne kadarını elle tutulur sonuçlara çevireceğine karar verecek ‘krizlere’ pek çok yönden ev sahipliği yapacak ve yönetim olgusu üzerinde odaklanan ilgi, önümüzdeki yıllarda üst kademe yönetiminin yapısına, bileşimine, niteliğine ve bu kademedeki insanlara kayacaktır. Yarım ‘üst kademe’ yönetimi, özellikle büyük örgütlerde geçmişte barındırdığından çok fazla sayıda insan barındıracaktır” diyerek yönetimde nitelikli eleman ihtiyacının sürekli bir artış eğiliminde olduğunu ifade etmiştir. Sağlık karmaşık ve emek-yoğun doğasından dolayı

yönetimsel alanda gerekli ilgiyi görmesi mutlak bir gerçektir.¹⁸

Yönetim eğitiminde yeni yaklaşımlara genel olarak bakıldığında modern yönetim eğitiminin hem lisans hem de lisansüstü eğitim seviyelerinde rutin ders programlarının takip edilmesi ve uygulanan programların sonucunda öğrencilerin teorik bilgi düzeylerinin ölçülmesinden çok daha fazlasını gerektirdiği görülmektedir. Buna göre yeni yönetim eğitimi yaklaşımları iyi bir yönetici adayının teoriden çok uygulama yolu ile tecrübe sahibi olan, iletişim yetenekleri yüksek, saha deneyimi fazla olan bir kişi olmasını gerektirmektedir. Bu yeni yaklaşımlar yakın gelecekte yönetim eğitiminde köklü değişiklikler yaşanmasına neden olacaktır. Yönetim eğitimindeki bu yeni yaklaşımlar sağlık kuruluşları yönetimi açısından düşünüldüğünde sağlık kuruluşları için profesyonel yönetim kavramının yeni olmadığı bilinmekle birlikte son yıllarda kaynak kıtlığı, yeni teknolojiler ve sağlıkta insan kaynakları sayısının nicelik olarak yetersizliği ile birlikte bunun gerekliliğinin daha çok arttığı bilinmektedir.

Geçmişten bu güne yapılan araştırmalarda, sağlık alanında hekimlerin yönetimde ağırlıklı olarak söz sahibi oldukları ve yönetim eğitimindeki yeni yaklaşımları bilmek ve uygulamak, uygulama ve deneyim sonucunda edinilen yönetim yeteneklerini geliştirmenin farkında olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Sağlık yönetimi alanında profesyonel yönetici becerileriyle donanmış insan kaynağı yetiştirmeyi amaçlayan sağlık yönetimi lisans ve lisansüstü programları bilim ve sanatın ahengine katkıda bulunmaktadır.¹⁹

Staj uygulaması sonuç itibarıyla öğrencilerin teorik bilgilerini pekiştirmelerinde ve uygulamaya dönüştürmelerinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu uygulamalar aynı zamanda öğrencilerin kişisel ve mesleki eğitimlerine de katkı sağlamaktadır. Amerika’da 400 stajyer öğrenciyle yapılan bir araştırmadan çıkan sonuçlara göre staj eğitiminin öğrencilerin mesleki ve kişisel gelişimlerini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.²⁰

Staj deneyimlerinin en önemli yararlarından birisi de öğrencileri alana hazırlamak olarak ifade edilmektedir.¹⁷ Öğrencilerin eğitim gördükleri alanda öğrencilikleri devam ederken, profesyonellerin

gözetiminde kişisel gelişimlerinin artması staj uygulamasını oldukça önemli kılmaktadır.²¹

Sonuç

Sağlık yönetimi lisans öğrencilerinin staj yaptıkları birimlerdeki yöneticiler tarafından değerlendirilmesi sonucunda öğrenciler; iş birliği ve uyum alt boyutundan 2,13±0,69; sorumluluk alt boyutundan 2,36±0,83; yeterlilik alt boyutundan 2,44±0,80 ve kişisel gelişim alt boyutundan 2,42±0,76 puan almışlardır. Alınan bu puanlar, öğrencilerin alanda işbirliği ve uyum konusunda, sorumluluk alabilme konusunda, yeterlilik konusunda ve kişisel gelişim konusunda iyi düzeyde olduklarını göstermektedir.

Sağlık işletmelerinin stajyer seçiminde dikkat ettiği en önemli kriterler %20,48'i eğitim seviyesi; %14,45'i tutum ve davranışlar olmuştur. Diğer kriterler ise; diksiyon (%13,25), uyumluluk (%9,63) ve anlama becerisi (%7,22) olarak tespit edilmiştir. Verilen cevaplar dikkate alındığında öğrencilerden eğitimlerinin yanında; tutum ve davranışlarını, diksiyonlarını, uyumluluklarını ve verilen işleri anlama becerilerini yüksek düzeye getirmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Staj uygulaması sırasında yöneticilerin öğrencilerle yaşadığı sorunlar arasında mesai kavramına uyumun, İşine özen göstermeme, bilgi yetersizliği, işe uyumsuzluk ve saygı göstermeme olarak tespit edilmiştir. Birim yöneticileri ayrıca disiplin, devamsızlık, cep telefonu ile meşgul olma, kılık-kıyafet, sigara kullanımı gibi sorunlar olduğunu da ifade etmişlerdir.

Çalışmanın yöneticiler gözünden öğrencileri değerlendiriyor olması, araştırmayı özgün kılmış olup, sonraki çalışmalarda staj uygulamasında karşılaşılan sorunlar derinlemesine tespit edilerek, uygulamayı daha verimli hale getirecek adımlar atılabilir.

Yazarların Katkıları

Yazarlar, araştırmanın planlanmasına, uygulanmasına ve yayına hazırlanmasına eşit düzeyde katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

1. Constitution of the World Health Organization 1946 [updated 1948; cited 2016 October 18]. Available from <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>
2. Can A, İbicioğlu H. Yönetim ve yöneticilik yönünden üniversite hastanelerinin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 2008; 13(3):253-75.
3. Deaton A. The great escape: health, wealth, and the origins of inequality. New Jersey:Princeton University Press; 2015. p.1-50.
4. Gupta P, Burns DJ, Schiferl JS. An exploration of student satisfaction with internship experiences in marketing. *Business Education & Administration*, 2010;2(1):27-37.
5. Çetin Ş. Öğrenci stajlarında yararlanılan dersler üzerine ampirik bir değerlendirme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi* 2005;16(12):153-69.
6. Bellini LM, Baime M, Shea JA. Variation of mood and empathy during internship. *Jama* 2002; 287(23):3143-3146.
7. Demir K. Stajyerlik kavramının insan kaynakları yönetiminin eğitim ve geliştirme işleviyle ilgisi ve bir araştırma [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul, 2010.
8. Maskooki K, Rama D, Raghunandan K. Internships in undergraduate finance programs. *Financial Practice and Education* 1998; 8:74-82.
9. Coco M. Internships: A try before you buy arrangement. *SAM Advanced Management Journal* 2000;65(2):41-7.
10. T.C. İstanbul Üniversitesi İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü Staj Yönergesi. 2014 [cited October 2016]. Available from <http://sabif.istanbul.edu.tr/saglikyonetimi/wp-content/uploads/2014/07/STAJ-YONERGESI.pdf>
11. Demir M, Demir ŞŞ. Turizm işletmelerinde yöneticilerin mesleki staj ve stajyerleri değerlendirmesi. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2014;(6):18-33.

12. Özer M, Bakır B. Sağlık personelinin motivasyonu ile ilgili etmenlerin belirlenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi* 2003;42(2):117-22.
13. Şener E, Erdem R, Akçakanat T. Türkiye’de lisans düzeyinde sağlık yöneticisi yetiştiren kurumların akademik ve eğitsel profili. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 2010;13(1):29-44.
14. ÖSYS Yükseköğretim Kontejanları Klavuzu. 2016 [cited October 2016]. Available from <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2016/LYS/TERCIH/OSYSKONTKILAVUZU29072016.pdf>
15. Jamison K, Clayton J. Exploring the experiences of administrative interns: implications for university preparation programs. *Journal of Educational Administration* 2016;54(5):514-536.
16. Bos D, Finlay R, Hopkins P, Lloyd J, Richardson M. Reflections on the ESRC internship scheme for postgraduates. *Journal of Geography in Higher Education* 2017;41(1):106-118.
17. Dayıoğlu M. Anadolu otelcilik ve turizm meslek lisesi stajyer öğrencilerinin yeterliliği konusunda işveren görüşleri (Edremit körfezi örneği) [Yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, 2010.
18. Çınaroğlu S. Yönetim eğitiminde yeni yaklaşımlar ve hastanelerde profesyonel yönetici ihtiyacı. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 2010; 15(1):70-110.
19. 16-Marlborough K. Development and validation of an Instrument to assess student satisfaction with community college Internships [PHD Thesis]. University of Iowa, USA,1999.
20. Knouse SB, Gwen F. Benefits of the business college internship: a research review. *Journal of Employment Counseling* 2008;45(2):61-66.
21. Halfer D. A magnetic strategy for new graduate nurses. *Nursing Economics* 2007;25(1):6-11.